

Dr. Gelu DAE^[1]

UMBRA LUI GRIGORE ALEXANDRESCU LA MĂNĂSTIREA DINTR-UN LEMN

Purtându-mi pașii de atâtea ori la Mănăstirea Dintr-un Lemn, trecându-i pragul cu smerenie și pioșenie, parcă revăd de fiecare dată umbra scriitorului Grigore Alexandrescu, poet și fabulist dăruit cu har de către bunul Dumnezeu și care, însoțit de prietenul său de-o viață, Ion Ghica, poposea la Sfânta Mănăstire Dintr-un Lemn.

Se cuvine să ne reamintim câteva informații despre personalitatea celui evocat mai sus. Grigore s-a născut la 22 februarie 1810, la Târgoviște, în familia sameșului și vistiernicului Mihai Lixandrescu și al Mariei, născută Fusea. Anul 1827 îi marchează existența printr-o tragedie – ambii părinți mor, adolescentul mutându-se la unchiul său, părintele Ieremia, din București. Din 1831, urmează cursurile de limbă franceză la școala lui Jean-Alexandre Vaillant, apoi pe cele ale Colegiului „Sfântu Sava”, coleg fiind cu Ion Ghica.

A fost membru al Societății Filarmonice, înființată de Ion Câmpineanu și Ion Heliade Rădulescu, în anul 1833.

În perioada 1834-1837, intră în armata națională cu gradul de cadet de cavalerie, apoi praporgic, având misiunea de a supraveghea, la Focșani (1835), documentele călătorilor și să țină socoteala vitelor care tranzitau hotarul dintre cele două principate, Moldova și Muntenia.

Cariera sa ulterioară a fost influențată de către domnitorul Gheorghe Bibescu (1843-1848), care, apreciindu-i știința de carte și talentul literar, îl va numi șef la „Masa Jălbilor” și, în 1846, îi va oferi dregătoria de paharnic și, mai târziu, pe cea de serdar. Tot în acest an, Grigore a devenit membru al Asociației Literare a României, pentru ca mai apoi, după abdicarea lui Vodă Bibescu, din timpul Revoluției de la 1848, să-l găsim, alături de Nicolae Bălcescu, Cezar Bolliac și Dimitrie Bolintineanu, în Comitetul de redacție al ziarului „Poporul Suveran”^[2], publicație a Revoluției de la 1848.

Scăpând de prigoana contrarevoluționarilor, Grigore Alexandrescu a fost numit director al Arhivelor Statului (1849) și al Eforiei Spitalelor Civile (1854). De asemenea, a fost membru în Comisia Documentală (1852-1857), înființată în anul 1837, care trebuia să verifice documentele prin care se justificau averile mănăstirești.

În anul 1859, bunul său prieten Ion Ghica, cu sprijinul lui Vasile Alecsandri, președinte al Consiliului de Miniștri al Moldovei și, apoi, al Munteniei, îl va numi pe Grigore Alexandrescu, director și apoi ministru ad-interim la Departamentul Cultelor și Instrucțiunii Publice. Din această calitate, cei doi prieteni îi vor propune Domnitorului Alexandru Ioan Cuza să viziteze, în primele luni de domnie, mănăstirile din Oltenia.

După Unirea Principatelor, pentru armonizarea legislației din Moldova cu cea din Muntenia, se va constitui Comisia Centrală de la Focșani (1856), unde Grigore Alexandrescu va activa pe toată durata funcționării acesteia, până în anul 1862.

Aici, la Focșani, se va căsători, la 29 mai 1860, cu Raluca, fiica spătarului Stamatini. Un an mai târziu i s-a născut unica fiică – Angelina (22 august 1861).

Tot aici se va îmbolnăvi, trecând la Domnul, la 25/26 noiembrie 1885, în casa fiicei sale, uitat de mulți din cei care l-au cunoscut, mai puțin de către Ion Ghica și Vasile Alecsandri. Își doarme somnul de veci în Cimitirul Bellu din București. De altfel, Ghica va fi singurul care-i va cere lui Alecsandri să trimită la „Convorbiri Literare” amintirile prietenului său.

Dar să revenim. Și iată cum, în timp ce prietenul

Vasile Alecsandri străbătea munții și câmpiile Moldovei, culegând doine și balade, în anul 1842, Grigore Alexandrescu, împreună cu prietenul său, Ion Ghica, cutreiera ținuturile vâlcene, mergând din mănăstire în mănăstire, de la Cozia la Bistrița, trecând de pe un mal pe celălalt al Oltului, închinându-se la sfintele icoane, ascultând glasul vremurilor cu tâmpla lipită de lespezile mormintelor ctitorilor, fie ei domnitori sau ciobani, egali ca și credință în fața lui Dumnezeu.

Poposind aici, la Mănăstirea Dintr-un Lemn, după ce lăsase în urmă, cale de două poște Cozia – mai bogată cu poezia „Umbra lui Mircea la Cozia” – lăsată în dar atât acestor locuri, cât și literaturii române de către poet, Grigore Alexandrescu a găsit bisericuța cioplită dintr-un trunchi de stejar de ciobanul Radu, care descoperise în scorbura aceluia stejar secular, icoana făcătoare de minuni a Maicii Domnului și, mai jos, la poalele dealului, biserica zidită în piatră de către Matei Basarab.

Cele două așezăminte, după cum amintește Grigore Alexandrescu în singurul său volum de proză „Memorial de călătorie”^[3], au „un aer de veselie și se țin într-o stare cea mai bună, în curățenia cea mai plăcută. Acestea fac onoare stareței de acum și dovedesc că femeile au pentru îngrijirea casnică un dar deosebit, la care bărbații sau nu vor sau nu pot ajunge. Aici locuiesc vreo 90 de maice”^[4].

Maica Platonida^[5], stareța mănăstirii, și cele 90 de măicuțe, cu ajutorul financiar al urmașilor brâncovenilor – Grigore și Safta –, dar și al egumenului Hrisant de la Hurezu, numit de domnitorul Ioan Caragea ca epitrop al Mănăstirii Dintr-un Lemn, au reușit atunci, în prima jumătate a secolului al XIX-lea, să readucă la viață acest sfânt locaș.

Aflând și văzând toate aceste realități, care peste ani vor constitui noi și adevărate izvoare și surse de inspirație ale versurilor și fabulelor sale, care-i vor aminti în cariera sa ce înseamnă respectul și prețuirea față de valorile trecutului și, în aceeași măsură, respectul față de valorile morale ale prezentului.

La solicitarea lui Vasile Alecsandri, a publicat fragmente din „Memorialul de călătorie” în revista „Propășirea”^[6]. Roadele poetice ale călătoriei sunt poeziile „Umbra lui Mircea. La Cozia”, „Răsăritul lunei. La Tismana” și „Mormintele la Drăgășani”

„Poeziile și fabulele sale – scria Ghica – se deosebesc prin mari calități de stil, de cugetare și de simțire, care-l pun între fruntașii poeziei române. Meditațiile au un sbor înalt care le ridică alături de cele ale lui Lamartine.

Satirile lui sunt înarmate cu împunsături de felul lui Boileau.

Fabulele cari formează o parte însemnată și originală din scrierile lui Alexandrescu, unele precum «Lebăda și puii corbului», «Pădurea și toporul», «Vulpea liberală» și altele, le-ar fi semnat și însuș La Fontaine^[7].

A spune despre Grigore Alexandrescu că a fost numai poet și fabulist nu este suficient, el a fost un suflet mare și nobil, cu o inimă curată și generoasă, vesel și glumeț, căruia îi plăcea societatea aleasă. A fost, după cum el însuși mărturisea, „dintre aceia care cred că poezia, pe lângă neapărata condiție de a plăcea, condiția existenței sale este datoare să exprime trebuințele societății și să deștepte sentimente frumoase și nobile, cari înalță sufletul prin idei morale și divine, până în viitorul nemărginit și anii eterni”^[8].

Și dacă Alexandrescu a trecut prin viață fără ca cei din preajmă, cu excepția prietenului Ghica, să-i cinstească opera în timpul vieții la adevărata ei valoare, așa cum o facem noi, cei de astăzi, care mergem pe

urmele versurilor și fabulelor sale, în umbra pașilor săi, care l-au purtat fie la Cozia sau la Mănăstirea Dintr-un Lemn, fie la Târgoviște sau la Focșani.

„Sărutare, umbră veche!”

THE SHADOW OF GRIGORE ALEXANDRESCU AT THE DINTR-UN LEMN MONASTERY

Abstract: A remarkable personality of the 19th century, Grigore Alexandrescu, together with his friend Ion Ghica, made a trip to Oltenia in 1842, visiting the monasteries in the area. In „Memorial of travel (Monasteries across the Olt)”, he will also mention the Dintr-un Lemn Monastery.

Keywords: Grigore Alexandrescu, Ion Ghica, 1842, prose, Dintr-un Lemn Monastery.

NOTE

^[1] Doctor în istorie.

^[2] „Poporul Suveran” a fost un periodic politic și literar editat la București, în timpul Revoluției din 1848 (19 iunie/1 iulie-11/23 septembrie) de către Dimitrie Bolintineanu (redactor responsabil), Nicolae Bălcescu, Cezar Bolliac, Alexandru Zanne, Petre Teulescu și Grigore Alexandrescu. Tribună a ideologiei revoluționarilor radicali.

^[3] „Memorial de călătorie (Mănăstirile de peste Olt)”, Editura Librăriei „Universala” Alcalay & co., București, Colecția „Biblioteca pentru toți”, 1923.

^[4] Ibidem, pp. 39-40.

^[5] Maica Platonida a stărețit între anii 1808 și 1846.

^[6] „Propășirea. Foaie pentru interesurile materiale și intelectuale” a fost o revistă săptămânală de cultură, apărută la Iași, în anul 1844, sub redacția lui Mihail Kogălniceanu, Vasile Alecsandri, Ion Ghica și Petre Balș.

^[7] Revista „Școala”, nr. 2, ianuarie/februarie 1913, Editura Societatea Tipografică Bucovineană, Cernăuți, p. 18.

^[8] „Memorial de călătorie (Mănăstirile de peste Olt)”, Editura Librăriei „Universala” Alcalay & co., București, Colecția „Biblioteca pentru toți”, 1923, p. 5.